

Brüssel, 28. veebruar 2020
(OR. en)

6426/20

Institutsioonidevaheline
dokument:
2019/0152(COD)

RECH 83
COMPET 95
EDUC 81
CODEC 142

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	6137/20 + COR1 + ADD1
Komisjoni dok nr:	11227/19+ADD1
Teema:	Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi (EIT) strateegilise innovatsioonikava lisa <i>Osaline üldine lähenemisviis</i>

Delegatsioonidele edastatakse lisas osalise üldise lähenemisviisi tekst Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi (EIT) strateegilise innovatsioonikava lisa kohta, mille konkurentsivõime nõukogu võttis vastu oma 28. veebruari 2020. aasta istungil.

**LISA JÄRGMISE DOKUMENDI JUURDE: ETTEPANEK: EUROOPA PARLAMENDI JA
NÕUKOGU OTSUS, MIS KÄSITLEB EUROOPA INNOVATSIOONI- JA
TEHNOLOOGIAINSTITUUDI (EIT) 2021.–2027. AASTA STRATEEGILIST
INNOVATSIOONIKAVA: EUROOPA INNOVATSIOONIVÕIMEKUSE
JA -SUUTLIKKUSE SUURENDAMINE**

LISA

Sisukord

1.	Sissejuhatus.....	9
1.1.	Taust	10
1.2.	Peamised väljakutsed	12
1.3.	Roll programmis „Euroopa horisont“	13
2.	Lati kõrgemale seadmine: EIT strateegia aastateks 2021–2027	15
2.1.	EIT erieesmärgid.....	16
3.	Euroopa innovatsioonivõimekuse ja -suutlikkuse suurendamine: põhimeetmed	16
3.1.	Olemasolevate teadmis- ja innovaatikakogukondade toetamine	17
3.2.	Teadmis- ja innovaatikakogukondade piirkondliku mõju suurendamine	18
3.3.	Uute teadmis- ja innovaatikakogukondade loomine.....	20
3.4.	Kõrgharidusvaldkonna ettevõtlus- ja innovatsioonisuutlikkuse toetamine	21
3.5.	EIT valdkonnaülene tegevus.....	24
3.5.1.	Suhtlus	24
3.5.2.	Heade tavade kindlakstegemine ja nende jagamine sidusrühmadega.....	26
3.5.3.	Rahvusvaheline koostöö	27
3.6.	Toimimise tagamine: tegevusmudel	27

3.6.1.	Teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevusmudel	28
3.6.2.	Teadmis- ja innovaatikakogukondade rahastamismudel	30
3.6.3	EIT suhted teadmis- ja innovaatikakogukondadega pärast partnerluse raamlepingu lõpetamist	33
3.7.	Koostoime ja vastastikune täiendavus muude programmidega	33
4.	Ressursid	36
4.1.	Eelarvevajadused	36
4.2.	Mõju (seire ja hindamine)	38
4.2.1.	Aruandlus ja seire	38
4.2.2.	Hindamine, vahepealne läbivaatamine ja põhjalik hindamine	42
5.	Lisa 1A	44
6.	Lisa 1B	44

1. SISSEJUHATUS

Strateegilises innovatsioonikavas on esitatud Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi (EIT) prioriteetsed valdkonnad ja strateegia aastateks 2021–2027. Kavas on kindlaks määratud EIT eesmärgid, peamised meetmed, toimimisviis, eeldatavad tulemused ja vajaminevad vahendid. Strateegiline innovatsioonikava tagab EIT tegevuse vajaliku kooskõla [programmi „Euroopa horisont“ käsitleva ettepanekuga], mis on liidu teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm aastateks 2021–2027.

Strateegilises innovatsioonikavas aastateks 2021–2027 on arvesse võetud Euroopa Komisjoni tehtud mõjuhindangut. Kava põhineb strateegilise innovatsioonikava projektil, mille EIT juhatus esitas Euroopa Komisjonile 20. detsembril 2017 kooskõlas EIT määrusega¹. Samuti kajastab see 2018. aasta juunis esitatud Euroopa Komisjoni uut [programmi „Euroopa horisont“ käsitlevat ettepanekut], eelkõige EIT tähtsat rolli [avatud innovatsiooni] samba (III sammas) osana ning EIT panust üleilmsete probleemide lahendamisse, muu hulgas kliimaeesmärkide puhul kehtestatud sihttasemete saavutamisse, ning Euroopa tööstuse konkurentsivõime (II sammas) ja tipptasemel teaduse (I sammas) edendamisse. Kava tugineb EIT viimastel tegevusaastatel saadud kogemustele ja peamiste sidusrühmadega peetud ulatusliku konsultatsiooni tulemustele.

Strateegilises innovatsioonikavas on arvesse võetud programmi „Euroopa horisont“ strateegilist planeerimist, et tagada kooskõla raamprogrammi tegevustega, samuti koostoime muude asjakohaste liidu programmidega ning kooskõla ELi prioriteetide ja kohustustega, sealhulgas nendega, mis on seotud Euroopa rohelise kokkuleppega. Samuti on selle eesmärk suurendada EIT tegevuse ning riiklike ja piirkondlike rahastamisprogrammide ja prioriteetide vastastikust täiendavust ja koostoimet.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2008. aasta määrus (EÜ) nr 294/2008, millega asutatakse Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituut (ELT L 97, 9.4.2008, lk 1). Muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrusega (EL) nr 1292/2013 (ELT L 347, 11.12.2013, lk 174).

1.1. Taust

EIT asutati 2008. aastal, et aidata liikmesriikide ja Euroopa Liidu innovatsioonisuutlikkuse suurendamisega kaasa kestlikule majanduskasvule ja konkurentsivõime parandamisele. EIT hakkas propageerima hariduse, ettevõtluse ja teadusuuringute lõimimist (teadmiste kolmnurk), pannes samas suurt rõhku ettevõtlusvõimekusele ja innovatsioonioskustele.

EIT tegutseb peamiselt teadmis- ja innovaatikakogukondade kaudu, mis on haridus- ja koolitusasutuste, ettevõtjate ning teadusasutuste vahelised ulatuslikud Euroopa partnerlused, millele on osutatud programmis „Euroopa horisont“. Praegu on olemas kaheksa teadmis- ja innovaatikakogukonda, mis tegutsevad kliimamuutuste, digiülemineku, energeetika, toidu, tervishoiu, toorainete, linnalise liikuvuse ja lisaväärtusega tootmise valdkonnas.

Kõik teadmis- ja innovaatikakogukonnad tegutsevad ühispaiknemiskeskuste² juures, mille eesmärk on toimida teadmiste kolmnurga praktilisel lõimimisel geograafiliste keskustena. Nende ülesehitamisel ja tegevuse korraldamisel on arvesse võetud asjaomast riiklikku ja piirkondlikku innovatsioonikonteksti ning tuginetud teadmis- ja innovaatikakogukondade partnerite olemasolevate laborite, büroode või linnakute üleeuroopalisele võrgustikule.

Teadmis- ja innovaatikakogukonnad püüavad juhtida teadmiste kolmnurgaga seotud tegevust

- *haridus- ja koolitustegevuse* kaudu, milles pööratakse suurt tähelepanu ettevõtlusele, et koolitada välja järgmine põlvkond talente, sealhulgas EIT märgise³ saanud programmide kavandamisele ja rakendamisele, eelkõige magistri- ja doktoriõppe tasandil; EIT hariduse tegevuskava on ülioluline ettevõtlike ja kõrgharidusega noorte arendamiseks.

² Ühispaiknemiskeskus on füüsiline keskus, mis edendab teadmiste kolmnurga osalejate vahelisi sidemeid ja aktiivset koostööd ning toimib teabevahetuskeskusena, mille kaudu teadmis- ja innovaatikakogukondade partnerid saavad juurdepääsu rajatistele ja teadmistele, mis on vajalikud nende ühiste eesmärkide saavutamiseks.

³ EIT märgis on kvaliteedimärk, mille EIT annab teadmis- ja innovaatikakogukonna haridusprogrammidele, mis vastab konkreetsetele kvaliteedikriteeriumidele, mis on seotud muu hulgas ettevõtlusharidusega ja töö käigus õppimisele keskenduva innovatiivse õppekavaga.

- *innovatsiooni toetava tegevuse* kaudu, et töötada seoses konkreetse ärivõimalusega välja innovaatilised tooted, protsessid ja teenused;
- *ettevõtete loomise ja toetamisega seotud tegevuse*, näiteks kiirendavate kavade kaudu, et aidata ettevõtjatel arendada oma ideed edukateks ettevõtmisteks ja hoogustada ettevõtete kasvu.

Üleilmsete probleemide käsitlemine teadmiste kolmnurga lõimimise kaudu ja kõrgharidusega seotud tegevuste lõimimine innovatsiooni väärtusahelasse on EIT iseloomulik tunnusjoon võrreldes teiste innovatsioonivahenditega. EIT lähenemisviis toetab nii järkjärgulist kui ka murrangulist innovatsiooni, et tulemuslikult tegeleda turutõrgetega ja aidata ümber kujundada tööstusharusid. See võimaldab töötada üleilmsete probleemide lahendamiseks välja pikaajalised äristrateegiad ning aitab luua raamtingimused, mis on olulised hästi toimiva innovatsiooni ökosüsteemi kasvamiseks ja innovatsiooni edenemiseks. Lisaks on EIT püstitanud teadmis- ja innovaatikakogukondadele eesmärgi saada rahaliselt jätkusuutlikuks, mis on ainulaadne element, mille eesmärk on ettevõtlusele ja tulemustele suunatud innovatsioonivahend. Selleks peavad teadmis- ja innovaatikakogukonnad välja töötama ja ellu viima tulu teenimise strateegiad, et säilitada oma innovatsiooni ökosüsteem ja teadmiste kolmnurgaga seotud tegevused pärast toetuslepingutega kaetud ajavahemiku lõppu.

Seeläbi tagab EIT teadmis- ja innovaatikakogukondade loomiseks, laiendamiseks, seireks ja toetamiseks dünaamilise platvormi, kus avaldub tugev võrgustiku mõju ja positiivne ülekanduv mõju. Esimesed, 2009. aastal alguse saanud teadmis- ja innovaatikakogukonnad (EIT Digital, EIT Climate-KIC ja EIT InnoEnergy) on loodud ja välja kujunenud ning pärast 2024. aastat nende partnerluse raamlepingud lõpetatakse, kooskõlas toetuse maksimaalse kestusega. Teise ja kolmanda etapi teadmis- ja innovaatikakogukonnad (EIT Health ja EIT Raw Materials (2014) ning EIT Food (2016)) on välja kujunemas. EIT Urban Mobility ja EIT Manufacturing – kaks teadmis- ja innovaatikakogukonda, mille loomise kohta tehti otsus 2018. aasta detsembris – alustasid tegevust 2019. aastal.

2019. aastaks osales EIT kaheksas teadmis- ja innovaatikakogukonnas üle 600 ettevõtja, 250 kõrgharidusasutust, 200 teadusasutust ning üle 50 kodanikuühiskonna organisatsiooni ja ametiasutuse.

Võttes arvesse püsivaid piirkondlikke erinevusi innovatsiooni tulemuslikkuses Euroopas, võttis EIT 2014. aastal kasutusele piirkondliku innovatsioonikava, et laiendada oma piirkondlikku tegevusulatust riikidele, kus innovatsioon on tagasihoidlik või mõõdukas. Selle kava kaudu on EIT laiendanud oma tegevust kõikjale Euroopasse ning pakub nüüd Euroopa innovatsioonitegevuse tulemustabeli kohaselt tagasihoidlike ja mõõdukate innovatsioonitulemustega riikidele (ja nende riikide piirkondadele) võimalusi osaleda teadmis- ja innovaaticogukonna osana teadmiste kolmnurga tegevuses.

1.2 Peamised väljakutsed

Viimase kümne aasta jooksul on innovatsiooni tempo järsult kiirenenud. Innovatsioon kujundab ümber majandussektoreid, toob kaasa murrangulised muutused olemasolevates ettevõtetes ja loob enneolematuid võimalusi. Ajal, mil üleilmne majanduskorraldus muutub ja rahvusvaheline konkurents kasvab, suureneb ELi sõltuvus talentidest ja oma innovatsioonisuutlikkusest. Valdkonnaülene ning haridus-, ettevõtlus- ja teadusringkondade vaheline ühine kavandamine, koostöö ja ühislooming ei ole kunagi olnud nii tähtsad kui praegu, et aidata lahendada üleilmseid probleeme, mis on seotud kliimamuutustega, elurikkuse kadumisega, loodusvarade pillava kasutamisega, digitaliseerimise ja sotsiaalsete muutustega, demograafiliste muutustega või tervishoiu ja toidu tulevikuga.

Esiteks, tänapäeva majandus sõltub üha enam inimeste ja organisatsioonide oskusest ja suutlikkusest muuta ideed toodeteks ja teenusteks. Innovatsioonioskused ja ettevõtluskultuur on tänapäeval otsustava tähtsusega, eriti tehnoloogia- ja teadusvaldkonnas, kuid üha enam ka muudes valdkondades. On hädavajalik veelgi suurendada kogu liidu kõrgharidusasutuste innovatsioonisuutlikkust. EIT-l on ainulaadsed võimalused seda programmi „Euroopa horisont“ raames teha.

Teiseks, üks peamistest innovatsiooni soodustavatest teguritest on füüsiline lähedus. Algatused, mille eesmärk on arendada innovatsioonivõrgustikke ning pakkuda teenuseid, millega toetatakse teadmiste loomist, jagamist ja ülekandmist, mängivad ettevõtjate, akadeemiliste ringkondade, teadusasutuste, valitsuste ja üksikisikute vahelise suhtluse edendamisel olulist rolli. Teadustegevuse ja innovatsiooni tulemuslikkus on ELis endiselt väga erinev, nagu on näha iga-aastasest Euroopa innovatsioonitegevuse tulemustabelist. On väga tähtis, et innovatsioon oleks kaasav ja saaks alguse kohalikult tasandilt. EIT tegevus sobib hästi tugeva Euroopa mõõtmega kohalike innovatsiooni ökosüsteemide tugevdamiseks.

Lõpetuseks, elujõuliste innovatsiooni ökosüsteemide jaoks on vaja nii teadmisi, taristut kui ka talente. Et tagada nõuetekohane ja tõhus investeerimine teadusuuringutesse ja innovatsiooni, on vaja Euroopa teadus-, haridus- ja innovatsiooniringkondade koostöö raamtingimusi ja tugevat koostööd. Teadmiste kolmnurga tugevam lõimimine teadmis- ja innovaatikakogukondade kaudu, kaasates seejuures uusi partnereid, on tõestatud viis, kuidas edendada innovatsiooni jaoks soodsat keskkonda, ning üks eesmärgi, millest EIT oma tegevuses juhindub.

1. 3. Roll programmis „Euroopa horisont“

[Programmi „Euroopa horisont“ käsitleva ettepanekuga], millega luuakse uus teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm aastateks 2021–2027, võttis Euroopa Komisjon kindla kohustuse suurendada veelgi Euroopa innovatsioonipotentsiaali, et Euroopa oleks suuteline reageerima tuleviku väljakutsetele. EIT selge roll innovatsiooni edendamisel ettevõtjate, haridusasutuste, teadusringkondade, ametiasutuste ja kodanikuühiskonna kokkutoomise kaudu suureneb tänu EIT paigutamisele [programmi „Euroopa horisont“ käsitleva ettepaneku] [innovatiivse Euroopa sambasse]. Kõnealune ettepanek kajastab ELi üha kõrgelennulisemaid eesmärgi innovatsiooni valdkonnas ja vajadust need eesmärgid saavutada.

Programmi „Euroopa horisont“ strateegilise planeerimise protsessi eesmärk on tagada EIT tegevuse ja programmi raames toimuva ülejäänud tegevuse sidusus. EIT aitab kaasa Euroopa partnerluste strateegilisele koordineerimisele. EIT tugevdab ka edaspidi innovatsiooni ökosüsteeme, mis aitavad lahendada üleilmseid probleeme, edendades teadmiste kolmnurga lõimimist teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse temaatilistes valdkondades.

[Innovatiivse Euroopa] samba mõju seisukohast on väga oluline EIT ja Euroopa Innovatsiooninõukogu (EIC) tugev koostoime, sealhulgas juhtimistasandil tehtava koostöö kaudu. EIT ja EIC viivad ellu vastastikku täiendavat tegevust eesmärgiga lihtsustada innovaatilistele ettevõtmistele, sealhulgas ettevõtluse hoogustamise teenustele ja koolitusele antavat toetust.

EIC võib aidata teadmis- ja innovaatikakogukondadelt toetust saavatel suure kasvupotentsiaaliga idufirmadel laiendada kiiresti oma tegevust. Eelkõige võivad teadmis- ja innovaatikakogukondade toel tegutsevad kõige innovaatilisemad ettevõtted saada – kui EIC nad välja valib – toetust EIC rahastamisvahendist „Accelerator“ ja/või rahalist toetust InvestEU rahastamisvahenditest. Peale selle hõlbustab EIT EIC toetusesaajate juurdepääsu teadmis- ja innovaatikakogukondade innovatsiooni ökosüsteemidele ja teadmiste kolmnurga asjakohastele osalistele. Nii saavad EIC toetusesaajad aktiivselt osaleda teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuses ning kasutada nende teenuseid.

EIT tagab sidususe programmi „Euroopa horisont“ Euroopa innovatsiooni ökosüsteemide haruga. Eelkõige osaleb EIT aktiivselt EIC foorumi tegevuses ning loob seosed EIT kogukonna ja innovatsiooni ökosüsteeme toetava asjakohase tegevuse vahel, et vältida dubleerimist ning tagada meetmete sidusus ja vastastikune täiendavus.

EIT tagab tugevama koostoime ka [tipptasemel teaduse] samba programmide ja algatustega, et kiirendada alusuuringute raames saadud teadmiste ülekandmist konkreetsetesse ühiskonnale tulu toovatesse rakendustesse. Eelkõige Marie Skłodowska-Curie meetmete puhul teeb EIT koostööd meetmete stipendiaatide innovatsiooni- ja ettevõtlusoskuste arendamiseks nende karjääri kõikides etappides.

EIT annab panuse ka [üleilmsete probleemide ja Euroopa tööstuse konkurentsivõime] sambasse ning täiendab asjakohast tegevust, et lahendada üleilmseid probleeme ja suurendada ELi konkurentsivõimet üleilmsel tasandil. Eelkõige püüab EIT anda oma teadmis- ja innovaatikakogukondade kaudu panuse asjakohastes missioonidesse ja teemavaldkondadesse ning muudesse Euroopa partnerlustesse, näiteks toetades nõudlusega seotud meetmeid ja pakkudes kasutamisteenuseid, et hoogustada tehnosiiret ja kiirendada saavutatud tulemuste turustamist.

Samuti uuritakse võimalusi saavutada koostoime programmi „Euroopa horisont“ osalemise laiendamise ja Euroopa teadusruumi tugevdamise osa ning EIT toetatava teavitamistegevuse vahel. Eelkõige on programmi „Euroopa horisont“ osalemise laiendamise ja Euroopa teadusruumi tugevdamise osa sihtüksustel võimalik kasutada EIT eksperditeadmisi ja toetust ning EIT teavitustegevust.

2. LATI KÕRGEMALE SEADMINE: EIT STRATEEGIA AASTATEKS 2021–2027

Ajavahemikul 2021–2027 jätkab EIT teadmis- ja innovaatikakogukondade toetamist, et tugevdada innovatsiooni ökosüsteeme, mis aitavad lahendada üleilmseid probleeme koostoimes programmi „Euroopa horisont“ ülejäänud tegevuse ja muude liidu programmidega. Selleks edendab EIT hariduse, teaduse ja ettevõtluse lõimimist, luues sellega innovatsiooni jaoks soodsa keskkonna, edendab ja toetab uut ettevõtjate põlvkonda, aitab kaasa ettevõtete soolise ebavõrdsuse kaotamisele ning soodustab innovatiivsete ettevõtete loomist, taotledes tihedat koostoimet ja vastastikust täiendavust EICga. Seda tehes, tuginedes [programmi „Euroopa horisont“ käsitlevas ettepanekus] määratletud üldistele sekkumisvaldkondadele, teeb EIT eelkõige järgmist:

- (1) tugevdab kestlikke innovatsiooni ökosüsteeme kõikjal Euroopas,
- (2) edendab innovatsiooni ja ettevõtlusoskusi elukestva õppe perspektiivis;
- (3) toob turule uusi lahendusi üleilmsete probleemide lahendamiseks;
- (4) tagab koostoime ja lisaväärtuse programmi „Euroopa horisont“ raames.

2.1 EIT erieesmärgid

Võttes arvesse väljakutseid, millega EIT-l tuleb rinda pista, ning selleks et aidata saavutada eespool nimetatud üldeesmärgid, mis on määratud EIT jaoks kindlaks [programmi „Euroopa horisont“ käsitlevas ettepanekus], on EIT erieesmärgid aastateks 2021–2027 järgmised:

- a) suurendada teadmis- ja innovaatikakogukondade avatust ja mõju ning teadmiste kolmnurga lõimimist kogu liidus;
- b) suurendada kõrgharidussektori ettevõtlus- ja innovatsioonisuutlikkust, edendades ja toetades institutsiooniliste muudatuste tegemist kõrgharidusasutustes ning nende lõimimist innovatsiooni ökosüsteemidesse;
- c) tõhustada EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade piirkondlikku ja kohalikku teavitustegevust, et tegeleda innovatsioonisuutlikkuse erinevustega ning suurendada teadmiste ja innovatsiooni levikut kogu liidus.

Neid eesmäärke täites aitab EIT seega kaasa programmi „Euroopa horisont“ teadusliku, majandusliku/tehnoloogilise ja ühiskondliku mõju üldisele saavutamisele.

3. EUROOPA INNOVATSIOONIVÕIMEKUSE JA -SUUTLIKKUSE SUURENDAMINE: PÕHIMEETMED

EIT strateegias aastateks 2021–2027 keskendutakse meetmetele, millega EIT loob ELi tasandil lisaväärtust ja aitab saavutada programmi „Euroopa horisont“ eesmäärke. Esiteks jätkab EIT innovatsioonisuutlikkuse ja innovatsiooni ökosüsteemide toetamist kogu liidus, tehes seda teadmis- ja innovaatikakogukondade, nende edasise arengu, uutele partneritele avatuse ja laienemise kaudu. Teiseks juhib EIT teadus- ja innovaatikakogukondade kaudu toimuvat ettevõtlus- ja innovatsioonisuutlikkuse toetamist ja arendamist kõrgharidussektoris, tuginedes oma kogemustele teadmiste kolmnurga lõimimisel. Lõpetuseks püüab EIT tõhusamate valdkonnaülevaate meetmetega tagada, et tema mõju ELi tasandil suureneb. Peale selle täiustab EIT oma tegevust, et suurendada oma tulemuslikkust, tõhusust ja mõju.

3.1. Olemasolevate teadmis- ja innovaatikakogukondade toetamine

EIT tugevdab innovatsiooni ökosüsteeme, toetades olemasolevaid teadmis- ja innovaatikakogukondi ka edaspidi üleilmsete probleemide lahendamisel teadmiste kolmnurga lõimimise kaudu ELi, liikmesriikide, piirkondlikul ja kohalikul tasandil. Selle ülesande täitmiseks tuleb eraldada suur osa EIT eelarvest teadmis- ja innovaatikakogukondade toetamiseks ning EIT peab veelgi tugevdama teadmis- ja innovaatikakogukondade käivitamise, kasvu, seire ja toetamise platvormi. EIT tagab, et teadmis- ja innovaatikakogukonnad püüdleval ka edaspidi rahalise jätkusuutlikkuse poole, et saavutada avaliku ja erasektori investeeringute võimendamisega hiljemalt 15 aasta pärast sõltumatus EIT toetusest, keskendudes samal ajal teadmiste kolmnurga tegevuste lõimimisele.

EIT tagab, et teadmis- ja innovaatikakogukonnad töötavad välja ja viivad ellu strateegia, et luua sidemed, seada sisse koostöö ja saavutada koostoime asjakohaste Euroopa partnerluste, missioonide ja EICga ning muude asjakohaste liidu algatuste ja programmidega. Rahalise toetuse andmise kõrval teeb EIT teadmis- ja innovaatikakogukondade üle strateegilist järelevalvet, tuginedes saadud kogemustele, ning annab neile suuniseid horisontaalsetes ja konkreetsetes küsimustes.

EIT määrab kindlaks strateegiliselt ja poliitiliselt olulised teadmis- ja innovaatikakogukondade ülese koostöö valdkonnad ja edendab seda koostööd. EIT tõhustab teadmis- ja innovaatikakogukondade vahelist koordineerimist ühist huvi pakkuvates valdkondades, edendades eelkõige kogemuste ja heade tavade vahetamist teadmis- ja innovaatikakogukondade vahel ning nendevahelist koostööd (teadmis- ja innovaatikakogukondadeülene tegevus⁴) nii temaatilistes kui ka horisontaalsetes küsimustes. Kogukonnaülase tegevuse potentsiaal on kõige suurem, kui mitu teadmis- ja innovaatikakogukonda juba käsitlevad ühiseid ELi poliitilisi prioriteete valdkonnas, kus spetsiaalset teadmis- ja innovaatikakogukonda ei ole. Eri teadus- ja innovaatikakogukondade kaasamisel vastastikku kasu toovasse konkreetse ühistegevusse on head väljavaated saavutada koostoime. EIT hoogustab sellist tegevust ning osaleb aktiivselt kogukonnaülase tegevuse sisu ja vormi kindlaksmääramises. EIT jälgib teadmis- ja innovaatikakogukondadeülase tegevuse elluviimist ja saavutatud tulemusi, et muuta selline tegevus teadus- ja innovaatikakogukondade strateegia lahutamatuks osaks. EIT hõlbustab ka teadmis- ja innovaatikakogukondade vaheliste ühisteenuste loomist, mille eesmärk on tegeleda ühiselt kõigile teadmis- ja innovaatikakogukondadele omaste operatiivülesannetega.

⁴ Teadmis- ja innovaatikakogukondadeülene tegevus on tegevus, mille eesmärk on tõhustada teadmis- ja innovaatikakogukondade vahelist koostööd ja koostoimet, edendada interdistsiplinaarsemat lähenemisviisi ning luua teadmis- ja innovaatikakogukondade kriitiline mass, et tegeleda ühist huvi pakkuvate teemadega.

3.2 Teadmis- ja innovaatikakogukondade piirkondliku mõju suurendamine

EIT suurendab veelgi oma piirkondlikku mõju, edendades teadmis- ja innovaatikakogukondade avatust paljudele võimalikele partneritele ja sidusrühmadele kogu liidus ning sõnastades paremini teadmis- ja innovaatikakogukondade piirkondliku strateegia, sealhulgas seosed asjakohaste aruka spetsialiseerumise strateegiatega. Eelkõige tagab EIT, et teadmis- ja innovaatikakogukonnad järgivad kaasavat lähenemisviisi. [...]Teadmis- ja innovaatikakogukonnad peavad lisaks välja töötama ja ellu viima strateegia, mille eesmärk on tugevdada sidemeid riiklike, piirkondlike ja kohalike innovatsioonis osalejatega. EIT jälgib aktiivselt selle strateegia rakendamist. Kohapõhine lähenemine innovatsioonile tuleb lõimida teadmis- ja innovaatikakogukondade mitmeaastasesse strateegiasse ja äriplaani ning see lähenemisviis peaks tuginema teadmis- ja innovaatikakogukondade ühispaiknemiskeskustele (ja piirkondlikule innovatsioonikavale), suurendades sellega ühispaiknemiskeskuste rolli väravana, mille kaudu pääseb ligi kõnealustele kogukondadele, ning tihendades suhtlust samas kohas paiknevate partneritega ning muude kohalike innovatsioonis osalejatega. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad peaksid vajaduse korral tõendama seoseid aruka spetsialiseerumise strateegiatega ning asjakohaste temaatiliste platvormide ja piirkondadevaheliste algatuste raames ellu viidava tegevusega, sealhulgas Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide korraldusasutustega. EIT jälgib ka seda, kuidas ühispaiknemiskeskused ja piirkondliku innovatsioonikava üksused tegutsevad ning kuidas nad lõimuvad kohalikesse innovatsiooni ökosüsteemidesse.

EIT tagab, et EIT piirkondliku innovatsioonikava tegevusi kasutatakse teadmis- ja innovaatikakogukondadele lisaväärtust andvate võimalike uute partnerite ligimeelitamiseks ja lõimimise hõlbustamiseks, laiendades seeläbi EIT üleeuroopalist katvust, ning et need tegevused lõimitakse täielikult teadmis- ja innovaatikakogukondade mitmeaastastesse strateegiatesse. EIT piirkondlikku innovatsioonikava, mida juhib EIT ja mida rakendavad teadmis- ja innovaatikakogukonnad, on seni ellu viidud vabatahtlikkuse alusel. Alates 2021. aastast saab EIT piirkondliku innovatsioonikava tegevustest teadmis- ja innovaatikakogukondade mitmeaastase strateegia kohustuslik ja lahutamatu osa. EIT jätkab teadmis- ja innovaatikakogukondadele suuniste andmist ja toetuse pakkumist EIT piirkondlikku innovatsioonikava mitmeaastaste strateegiate koostamisel ja elluviimisel. EIT piirkondliku innovatsioonikava tegevuste abil toetatakse jätkuvalt nende riikide (ja nende riikide piirkondade) innovatsioonisuutlikkust, mille tulemused innovatsiooni valdkonnas on Euroopa innovatsiooni tulemustabeli⁵ alusel tagasihoidlikud ja mõõdukad, samuti äärepoolseimaid piirkondi, et edendada nende lõimimist teadmis- ja innovaatikakogukondadesse. EIT piirkondlikus innovatsioonikavas ette nähtud tegevuste elluviimiseks eraldatavad EIT eelarvevahendid moodustavad olemasolevatele ja uutele teadmis- ja innovaatikakogukondadele antavast EIT kogutoetusest vähemalt 10 % ja maksimaalselt 15 %, millega suureneb sihtpiirkondadest pärit teadmis- ja innovaatikakogukondade partnerite arv.

Piirkondliku innovatsioonikava kaudu toetatava tegevuse eesmärk on:

- suurendada kohaliku ökosüsteemi innovatsioonisuutlikkust, kasutades suutlikkuse suurendamise meetmeid ja luues tihedamad sidemed kohalike teadmiste kolmnurga innovatsioonis osalejatega (nt klastrid, võrgustikud, ametiasutused, kõrgharidusasutused, teadusasutused, kutseharidus- ja -õppeasutused, VKEd) ning nende tegevustega;
- toetada eesmärki meelitada teadmis- ja innovaatikakogukondadesse uusi partnereid ning siduda kohalikud innovatsiooni ökosüsteemid üleeuroopaliste innovatsiooni ökosüsteemidega.

⁵ Ajavahemikul 2021–2024 on EIT piirkondliku innovatsioonikava tegevuste raames rahastamiskõlblikud need riigid, mis on märgitud kas „mõõduka“ või „tagasihoidliku“ novaatorina vähemalt ühes kolmest 2018., 2019. ja 2020. aastal avaldatud Euroopa innovatsiooni tulemustabeli aastaaruandest. Ajavahemikul 2025–2027 on EIT piirkondliku innovatsioonikava tegevuste raames rahastamiskõlblikud need riigid, mis on märgitud kas „mõõduka“ või „tagasihoidliku“ novaatorina vähemalt ühes kolmest 2021., 2022. ja 2023. aastal avaldatud Euroopa innovatsiooni tulemustabeli aastaaruandest.

3.3 Uute teadmis- ja innovaatikakogukondade loomine

Selleks et aidata kaasa uute ja esilekerkivate üleilmsete probleemide lahendamisele, korraldab EIT projektikonkursid uute teadmis- ja innovaatikakogukondade loomiseks valitud strateegiliselt olulistest teemavaldkondades, alustades kultuuri- ja loomemajanduse teadmis- ja innovaatikakogukonnast.

Prioriteetne valdkond teadmis- ja innovaatikakogukonna[...] käivitamiseks 2023. aastal ning 2026. aastal käivitatava teise uue teadmis- ja innovaatikakogukonna võimalike prioriteetsete valdkondade loetelu on esitatud käesoleva strateegilise innovatsioonikava lisa 1A.

Tuginedes EIT juhatuse ettepanekule ja selle ettepaneku analüüsile, luuakse esimene kultuuri- ja loomesektori teadmis- ja innovaatikakogukond eeldatavasti 2023. aastal, mille jaoks avaldatakse konkursikutse 2022. aastal. Sellel prioriteetsel valdkonnal on suurim vastastikune täiendavus nende kaheksa teadmis- ja innovaatikakogukonnaga, mille EIT on juba loonud, ning programmi „Euroopa horisont“ raames loodavate muude Euroopa partnerluste võimalike prioriteetsete valdkondadega. Käesoleva strateegilise innovatsioonikava lisa 1B sisaldab teabelehte, milles on antud kokkuvõtlik ülevaade kultuuri- ja loomesektoris esinevatest probleemidest ning tulevase teadmis- ja innovaatikakogukonna eeldatavast mõjust.

Tulenevalt EIT kavandatud eelarvest võidakse luua 2026. aastal teine uus teadmis- ja innovaatikakogukond, mille jaoks avaldatakse konkursikutse 2025. aastal. Selleks hindab komisjon 2024. aastaks, kas lisa 1A esitatud võimalike prioriteetsete valdkondade loetelu on asjakohane, ning võib vajaduse korral esitada ettepaneku lisa 1A ja lisa 1B muutmiseks, võttes arvesse EIT juhatuse panust ja programmi „Euroopa horisont“ strateegilise planeerimise protsessi.

Juhul kui EIT-le eraldatakse täiendavad eelarvevahendid, võib eespool kirjeldatud menetluse kohaselt kindlaks määrata muud uued prioriteetsed valdkonnad võimalike uute teadmis- ja innovaatikakogukondade jaoks.

Uute teadmis- ja innovaatikakogukondade valiku kriteeriumid viiakse kooskõlla [programmi „Euroopa horisont“ käsitleva määruse] III lisas kindlaks määratud Euroopa partnerluste valiku kriteeriumidega, milleks on eelkõige avatus, läbipaistvus, ELi lisaväärtus, sidusus ja koostoime. Need kriteeriumid lisatakse teadmis- ja innovaatikakogukondade konkursikutsesse ning neid hinnatakse hindamise käigus. Uute teadmis- ja innovaatikakogukondadega toetatakse ka selliseid ELi poliitilisi prioriteete nagu missioonid ja kestliku arengu eesmärgid.

3.4. Kõrgharidusvaldkonna ettevõtlus- ja innovatsioonisuutlikkuse toetamine

EIT kavandab ja algatab koostöös komisjoniga alates 2021. aastast teadus- ja innovaatikakogukondade kaudu elluviidava katsemeetme, millega toetatakse innovatsioonisuutlikkuse suurendamist kõrghariduses. EIT vähendab teadmiste kolmnurga lõimimise mudeli kaudu püsivat lõhet kõrghariduse, teadusuuringute ja innovatsiooni vahel. Eelkõige on EIT tänu selgele keskendumisele ettevõtlusharidusele oluline vahend inimkapitali arendamisel. EIT mõju tuleb siiski laiendada kaugemale teadmis- ja innovaatikakogukondade partneritest. Euroopa kõrgharidusasutused peavad olema hariduse ja teaduse käsitluses ning ettevõtjate ja laiema kohaliku innovatsiooni ökosüsteemiga, sealhulgas kodanikuühiskonnaga koostöö tegemisel innovaatilised ja ettevõtlusmeelsed. Seda on võimalik saavutada selge strateegia ja metoodilise raamistiku abil ning vahendite eraldamisega.

Tegevusi viiakse ellu avatud ja läbipaistval viisil, eesmärgiga suurendada innovatsioonisuutlikkust kõrghariduses, kaasates eelkõige selliseid kõrgharidusasutusi kogu liidus, kes ei ole innovatsiooni väärtusahelates ja ökosüsteemides teadmisi- ja innovaatikakogukonna partnerid. Tegevused on suunatud peamiselt kõrgharidusasutuste suutlikkuse arendamisele, mis hõlmab muu hulgas järgmist: teadmiste kolmnurga lõimimise parimate tavade vahetamine ja rakendamine (sealhulgas organisatsiooniline õppimine, juhendamine ja nõustamine); tegevuskavade väljatöötamine selle kohta, kuidas käsitleda kindlaks tehtud vajadusi sellistes valdkondades nagu innovatsiooni juhtimine, idufirmade loomine ja arendamine, tehnosiire, sealhulgas intellektuaalomandi õiguste haldamine, inimeste ja organisatsioonide juhtimine ning (kohalike) sidusrühmade ja kodanikuühiskonna kaasamine; ning innovatsioonisuutlikkuse arendamise tegevuskavade rakendamine ja nende järeelmeetmed. Need tegevused hõlmavad ka teadmiste kolmnurga teisi osalisi (nt kutsehariduse ja -õppe organisatsioonid, teadus- ja koolitusorganisatsioonid, VKEd ja idufirmad) ning täiendavad EIT sekkumist haridusse, mis on teadmisi- ja innovaatikakogukondade teadmiste kolmnurga lõimimistegevuse keskne osa. EIT edendab käesoleva algatuse raames teadmisi- ja innovaatikakogukondade ülest tihedamat koostööd. Konkursikutsetesse lisatavate kõlblikkuskriteeriumidega tagatakse, et suurem osa projektipõhisest rahastamisest läheb teadmisi- ja innovaatikakogukondade välistele kõrgharidusasutustele. Eesmärk on, et EIT mõju ulatuks teadmisi- ja innovaatikakogukondadest kaugemale ning toetaks EIT põhiülesannet edendada kestlikku majanduskasvu ja konkurentsivõimet, tõhustades liikmesriikide innovatsioonisuutlikkust. See on kooskõlas programmi „Euroopa horisont“ eesmärkidega edendada ettevõtlus- ja innovatsioonioskusi elukestva õppe perspektiivis, sealhulgas suurendada kõrgharidusasutuste suutlikkust kogu Euroopas.

EIT toetuse andmisel tuginetakse ka poliitikaalgatustele, nagu HEInnovate⁶ ja RIIA,⁷ mis on tõestanud oma väärtust mitmes kõrgharidusasutuses ja liikmesriigis üle kogu ELi. EIT kavandab toetusmeetmed tihedas koostöös komisjoniga, tagades täieliku sidususe ja vastastikuse täiendavuse programmi „Euroopa horisont“, Erasmuse programmi ja muude programmide raames elluviidava asjakohase tegevusega. Kolme esimese aasta jooksul arendatakse ja täpsustatakse rakendus- ja eesmärkide saavutamise mehhanismi protsessi üksikasju ning selles katseetapis jälgitakse ja hinnatakse seda protsessi. Katseetapi hindamise viivad läbi väliseksperdid ja tulemused edastatakse liikmesriikide esindajate rühmale. Selle katseetapi hindamise tulemuste põhjal otsustab juhatus, kas meetet tuleks jätkata ja laiendada või see lõpetada.

EIT juhatus juhib ja jälgib teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse rakendamist ja seiret. Erilist tähelepanu pööratakse sellele, et tagada järgmine: avatud ja kaasav lähenemisviis, et meelitada ligi ka muid kõrgharidusasutusi kui teadmis- ja innovaatikakogukondade partnerid, seades eesmärgiks laialdase geograafilise ulatuse; interdistsiplinaarne ja sektoritevaheline lähenemisviis; ning seos asjaomaste aruka spetsialiseerumise strateegiate ja EIT piirkondliku innovatsiooni kavaga.

⁶ HEInnovate on poliitikaraamistik, mille on välja töötanud Euroopa Komisjon ja OECD. Raamistikus pakutakse kõrgharidusasutustele metoodikat, mille abil kindlaks teha valdkonnad, kus innovatsioonisutlikkust suurendada, ning kujundada asjakohased strateegiad ja meetmed, et saavutada soovitud mõju. HEInnovate põhineb usaldusväärsetel metoodilistel tõenditel ja hõlmab kaheksat suutlikkuse suurendamise valdkonda: juhtimine ja haldamine, digiüleminek, organisatsiooniline suutlikkus, ettevõtlusõppe pakkumine ja ettevõtlusoskuste omandamine, ettevõtjate ettevalmistamine ja toetamine, teadmistevahetus, rahvusvahelistumine ning mõju mõõtmine. OECD on avaldanud mitu algatusel HEInnovate põhinevat riigiaruannet, mille leiab oskuste teemaliste OECD uuringute alt aadressilt <https://www.oecd-ilibrary.org/education/>.

⁷ Piirkondliku innovatsiooni mõju hindamise raamistiku (RIIA) töötas välja Euroopa Komisjon esimese sammuna suunamaks ülikoolides toimuva innovatsiooni mõju hindamist parameetripõhiste juhtuuringute koostamise kaudu. Innovatsiooni mõju hindamine, näiteks RIIA raamistikus, oleks võimalik siduda innovatsiooni tulemuslikkust arvesse võtvate piirkonna, riigi ja ELi tasandi rahastamisvahenditega.

EIT tugevdab oma märgist ja kasutab seda väljaspool teadmis- ja innovaatikakogukondi, et kaasata meetmes osalevad kõrgharidusasutused. Koostöös teadmiste kolmnurgas osalejatega püüab EIT siduda toetuse, mida ta eraldab innovatsioonisuutlikkuse suurendamiseks kõrghariduses, EIT märgisega, mida antakse praegu teadmis- ja innovaatikakogukondade haridusprogrammidele. Eelkõige võivad EIT märgist hakata kasutama ka osalevad kõrgharidusasutused.

EIT hõlmab oma märgisega ka elukestva õppe, kaasates laiema õpilaste sihtrühma, täiskasvanud õppijad ning väljapoole teadmis- ja innovaatikakogukondi jäävad asutused (sh kutseharidus- ja -õppeasutused). Märgise kasutamisel väljaspool EIT kogukonda **on eeldatavalt** struktureerivam mõju kõikidel tasanditel (üksikisiku, programmi ja asutuse tasand). Samuti jälgib EIT oma märgise andmist teadmis- ja innovaatikakogukondade haridus- ja koolitusprogrammidele ning uurib võimalusi tõhustada kvaliteedi tagamise mehhanismi, sealhulgas välise tunnustamise ja akrediteerimise kasutamist EIT märgise puhul.

Selle meetme edu tagamiseks pakub EIT osalevatele kõrgharidusasutustele konkreetseid suuniseid, eksperditeadmisi ja juhendamist. Selle meetme puhul võtab EIT sihikule kogu Euroopa kõrgharidusasutused, kuid ta pöörab erilist tähelepanu kõrgharidusasutustele riikides (ja nende riikide piirkondades), kus innovatsioon on tagasihoidlik või mõõdukas ning kus soovitakse arendada innovatsioonisuutlikkust ning suurendada innovatsioonijalajälge ja tugevdada aruka spetsialiseerumise strateegiaid.

3. 5. EIT valdkonnaülene tegevus

3.5.1 Suhtlus

EIT püüab parandada oma kommunikatsiooni ja nähtavust liikmesriikide peamiste sidusrühmade jaoks ning tagada ELi toetuse nähtavuse kooskõlas programmi „Euroopa horisont“ kommunikatsioonilähenemisviisiga. Seoses teadmis- ja innovaatikakogukondade arvu kasvuga ja uue meetmega, millega toetatakse kõrgharidusasutuste ettevõtlusmeelsuse arendamist, suurendab EIT oma jõupingutusi selle nimel, et teda tunnustataks rohkem innovatsiooni kvaliteedimärgina. Selline parem kommunikatsioon on ülioluline eelkõige kodanike jaoks, kuna EITst alguse saanud innovatsioon aitab näidata liidu teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi raames tehtavate ELi investeeringute konkreetset mõju.

EIT püüab suurendada ELi olemasolevate teabevõrkude kasutamist ja koordineerib neis toimuvat tegevust, et tagada EIT teadmis- ja innovaatikakogukondade võimalike partnerite parem nõustamine ja juhendamine. EIT pakutavate võimaluste laiemal levitamise ja parema mõistmise tagamiseks tõhustab EIT suuniseid ja abi küsimustes, mis on seotud EIT teadmis- ja innovaatikakogukondades osalemisega kõikjal Euroopas, tuginedes Euroopas olemas olevatele teabevõrkudele ja struktuuridele, eelkõige programmi „Euroopa horisont“ riiklikele kontaktpunktidele. EIT riiklike kontaktpunktide konkreetne loomine programmi „Euroopa horisont“ struktuuri raames otsustatakse asjakohasel tasandil koos komisjoniga. Kandmaks hoolt selle eest, et teadmiste kolmnurka hõlmav ulatuslik sidusrühmade kogukond ELi, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil oleks teadlik kõikidest EIT (ning teadmis- ja innovaatikakogukondade) projektikonkurssidest ja rahastatavatest projektidest, teavitatakse neist programmi „Euroopa horisont“ raames ka Euroopa rahastamisvõimaluste ja hangete portaalis (Funding and Tender Opportunities Portal).

EIT korraldab vähemalt kaks korda aastas liikmesriikide esindajate rühma ja samuti komisjoni seonduvate talituste korralise koosoleku, et tagada asjakohane kommunikatsioon ja teabevood liikmesriikidega ja ELi tasandil. Liikmesriike hoitakse nõuetekohaselt kursis EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade tulemuste, saavutuste ja tegevusega. Lisaks annab liikmesriikide esindajate rühm EIT-le nõu strateegiliselt olulistest küsimustes. Liikmesriikide esindajate rühm tagab koos EITga ka asjakohase toetuse, et teha koostööd ja edendada EIT toetatavate tegevuste koostoimet riiklike või piirkondlike programmide ja algatustega, ning jagab teavet nende tegevuste võimaliku riikliku ja/või piirkondliku kaasrahastamise kohta.

EIT muudab sidusrühmade foorumi, EIT auhindade ja EIT vilistlaste kogukonna kaudu kodanike seas ja sidusrühmade kogukonnas oma tegevuse veelgi nähtavamaks. Eesmärk on edendada teadmiste kolmnurga Euroopa osalejatega peetavat suhtlust ning tunnustada Euroopa kõige paljutöotavamaid ettevõtjaid ja novaatoreid.

EIT jätkab EIT vilistlaste kogukonna⁸ juhtimist ja sellele strateegiliste suuniste andmist (koostöös EIT vilistlaste nõukoguga), et suurendada võimalikult palju selle kogukonna ettevõtlusalast ja ühiskondlikku mõju ning kaasata selle liikmed pidevalt EIT toetatavasse tegevusse. Aastatel 2021–2027 kasvab see kogukond edasi ja sellesse lisanduvad vilistlased, kes osalevad meetmetes, millega toetatakse kõrgharidusasutuste innovatsioonisuutlikkust.

3.5.2 Heade tavade kindlakstegemine ja nende jagamine sidusrühmadega

EIT teeb kindlaks, süstematiseerib ja jagab tõhusalt EIT rahastatud tegevustest saadud kogemusi ja häid tavasid ning teeb koostööd ELi liikmesriikide ametiasutustega nii riiklikul kui ka piirkondlikul tasandil ja komisjoniga, luues struktureeritud dialoogi ja kooskõlastades jõupingutusi, et teha kindlaks, jagada ja levitada häid tavasid ja kogemusi. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad ning kõrgharidusasutuste innovatsiooni- ja ettevõtlusalast suutlikkust toetavad projektid on poliitikakujundajatele eeldatavasti väärtuslik tõendite ja eksperimentaalõppe allikas teadusuuringute, innovatsiooni ja hariduse valdkonnas ning erinevates temaatilistes valdkondades.

Teadmis- ja innovaatikakogukondade häid tavasid ja kogemusi ei ole seni piisavalt süstematiseeritud ega tõhusalt levitatud. EIT arendab edasi oma rolli innovatsiooniasutusena, mis suudab laiaulatuslikumalt avastada, analüüsida, süstematiseerida ja jagada EIT rahastatava tegevusega (haridus ja kooolitus, innovatsiooni ja ettevõtluse toetamine) seotud innovaatilisi tavasid, kogemusi ja tulemusi ning tagada nende laiema rakendamise. Selles tegevuses tuginetakse seostele ja koostoimele muude [programmi „Euroopa horisont“ käsitleva ettepaneku] [innovatiivse Euroopa samba] algatustega.

⁸ EIT vilistlaste kogukond koondab ettevõtjaid ja muudatuste tegijaid, kes on osalenud mõnes teadmis- ja innovaatikakogukonna ellu viidud haridus- või ettevõtlusprogrammis. Kogukond hõlmab enam kui 5 000 liikmest koosnevat võrgustikku.

3.5.3 Rahvusvaheline koostöö

EIT töötab juhatuse järelevalve all välja EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade rahvusvahelise koostöö põhisuunad, mis on kooskõlas programmi „Euroopa horisont“ lähenemisviisiga rahvusvahelisele koostööle ja muude asjakohaste ELi poliitikavaldkondadega, ning konsulteerib vastavate komisjoni talitustega. EIT püüab suurendada EIT määruse kohaldamisalas rahvusvahelise koostöö kaudu oma tegevuse mõju ning koordineerib EIT rahastatavat teadmis- ja innovaatikakogukondade rahvusvahelist tegevust. EIT järgib hoolikalt Euroopa Liidu asjakohaseid poliitikaeesmärke ning teadusuuringute ja innovatsioonitegevuse prioriteete ning tagab Euroopa lisaväärtuse. Oma rahvusvahelises koostöös keskendub EIT, konsulteerides komisjoniga, üleilmsete probleemide tõhusale käsitlemisele, andes oma panuse asjakohastes rahvusvahelistes algatustes ja kestliku arengu eesmärkide saavutamisse, tagades andekatele inimestele juurdepääsu ning innovaatiliste lahenduste suurema pakkumise ja nõudluse.

3.6. Toimimise tagamine: tegevusmudel

Käesolev jaotis sisaldab mitut meetet, mille eesmärk on kohandada ja parandada EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade praegust toimimist. Nende meetmete elluviimist EIT tasandil jälgib tõhus, volitatud ja strateegiline EIT juhatuse, kes tagab vajalikud stiimulid ja kontrolli, sealhulgas rahaliste vahendite tulemuspõhise eraldamise kaudu, kandmaks hoolt selle eest, et teadmis- ja innovaatikakogukonnad kõnealuseid meetmeid rakendavad.

3.6.1. Teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevusmudel

EIT tagab, et teadmis- ja innovaatikakogukonnad järgivad meetmete rakendamisel täielikult programmi „Euroopa horisont“ käsitlevast määrusest tulenevaid asjakohaseid nõudeid, sealhulgas tagades olemasolevate kaheksa teadmis- ja innovaatikakogukonna ülemineku programmi „Euroopa horisont“ Euroopa partnerluste uute rakendamiskriteeriumide täitmisele. Seepärast annab EIT teadmis- ja innovaatikakogukondadele tõhusamaid tegevussuuniseid ning jälgib järjekindlalt nende tulemuslikkust, järgides EIT määruses sätestatud usaldusväärse juhtimise, seire ja hindamise põhimõtteid, samuti programmi „Euroopa horisont“ käsitlevas määruses Euroopa partnerluste jaoks sätestatud põhimõtteid ja kriteeriume ning kooskõla programmi „Euroopa horisont“ prioriteetide ja näitajatega, et nende kogukondade tulemuslikkus ja mõju oleks võimalikult suur. Kui teadmis- ja innovaatikakogukond ei saavuta piisavaid tulemusi või kui tulemused ei ole rahulavad või ei anna Euroopa lisaväärtust, võetakse asjakohaseid parandusmeetmeid.

EIT tagab, et teadmis- ja innovaatikakogukondade avatust suurendatakse jätkuvalt, tagades eelkõige, et teadmis- ja innovaatikakogukonnad kohaldavad uutele liikmetele sidusaid, selgeid ja läbipaistvaid ühinemiskriteeriume, mis annavad partnerlustele lisaväärtust, samuti muid sätteid, näiteks nende äriplaanide koostamise läbipaistva korra kohta, ning jälgides süsteemselt teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevust. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad tegutsevad täiesti läbipaistvalt ja jäävad avatud ja dünaamilisteks partnerlusteks, millega uued partnerid kogu liidust, sealhulgas üha rohkem VKEsid, kes annavad partnerlusele lisaväärtust, saavad tipptasemel saavutustele ja innovatsioonivõimele orienteerituse alusel liituda. Selleks et piirata rahastamise koondumist ning tagada, et teadmis- ja innovaatikakogukonnad võidavad oma tegevuses laiast partnerite võrgustikust, muudetakse äriplaani koostamise protsess (sh prioriteetide kindlaksmääramine, tegevuste valimine ja vahendite eraldamine) ning sellega seotud rahastamisotsused läbipaistvamaks ja kaasavamaks. Partnerluse laiendamist käsitletakse teadmis- ja innovaatikakogukondade mitmeaastastes strateegiates, mis hõlmab ka uute ühispaiknemiskeskuste asutamist, millele juhatus eraldab piisava eelarve. Rahastamisotsuste tegemisel võtab juhatus arvesse mitmeaastastes strateegiates esitatud eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme, muu hulgas ühispaiknemiskeskuste arvu. Teadmis- ja innovaatikakogukonnad suurendavad projektikonkursside avatust, eelkõige kolmandatele isikutele avatud projektide puhul. Kõigi nende meetmetega suurendatakse teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevusse kaasatavate üksuste arvu. Lõpetuseks, teadmis- ja innovaatikakogukonnad annavad uute partnerite osalemisest teada oma korrapärasel aruandluses, mis on üks nende tulemuspõhise rahastamise elementidest.

Kuna teadmis- ja innovaatikakogukonnad tegutsevad kogu innovatsiooni väärtusahelas, tagab EIT teadmis- ja innovaatikakogukondade äriplaanides haridus-, ettevõtlus- ja innovatsioonitegevuse asjakohase tasakaalu ning selle, et teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevust rakendatakse lihtsa ja kulutõhusa struktuuri kaudu, mis hoiab haldus- ja juhtimiskulud minimaalsena. EIT seisab hea selle eest, et teadmis- ja innovaatikakogukonnad saavutavad eeldatava mõju oma äriplaanis kindlaks määratud mitmesuguse tegevuse kaudu, mis toetab tõhusalt teadmis- ja innovaatikakogukondade eesmärkide saavutamist, sealhulgas võimalikku mõju innovatsiooni ökosüsteemidele kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja ELi tasandil. Kandmaks hoolt selle eest, et iga teadmis- ja innovaatikakogukondade partner täidab algatuse lepingulise kestuse ajal oma kohustusi, jälgitakse korrapäraselt partnerite tegelikke samme võetud kohustuste täitmisel. EIT tagab, et teadmis- ja innovaatikakogukondadel on olemas riskijuhtimissüsteem, juhuks kui mõni partner ei suuda täita oma algselt võetud kohutusi.

3.6.2. Teadmis- ja innovaatikakogukondade rahastamismudel

Lihtsustatud rahastamismudeli kaudu suurendab EIT eeldatavalt teadmis- ja innovaatikakogukondade mõju ja rolli EIT ja programmi „Euroopa horisont“ eesmärkide saavutamisel ning innustab teadmis- ja innovaatikakogukondade partnereid võtma suuremaid kohustusi. Oma toetuse lisaväärtuse suurendamiseks kohandab EIT oma rahastamismudelit. EIT teeb täiustusi neljas põhivaldkonnas.

Esiteks vähendab EIT järk-järgult teadmis- ja innovaatikakogukondade lisaväärtusega tegevuste rahastamismäära, et suurendada avaliku- ja erasektori investeeringute taset.

Eeldatakse, et tänu rahastamismudeli kohandamisele on teadmis- ja innovaatikakogukondadel lihtsam saada rahaliselt jätkusuutlikuks. Eeldatavalt innustab see neid vähendama partnerluse raamlepingute kestuse ajal järk-järgult EIT rahastuse osakaalu oma äriplaanis ja samas suurendama EIT-välistest allikatest pärit kaasinvesteeringuid. Teadmis- ja innovaatikakogukondade lisaväärtusega tegevuste EIT-poolse rahastamismäära vähendamist rakendatakse kõigis teadmis- ja innovaatikakogukondade elutsükli etappides (alustamisetapp, kasvuetapp, väljakujunemisetapp, EIT toetuse lõpetamise etapp), nagu on näidatud allpool.

	Alustamis etapp	Kasvuetapp	Väljakujunemis etapp	EIT toetuse lõpetamise etapp
Aastad	1 - 4	5 – 7	8 – 11	12 - 15
EIT rahastamismäär	kuni 100 %	kuni 80 %	kuni 70 %	12. aastal kuni 50 %, edaspidi kahaneb 10 % aastas

Joonis 4. EIT kaasrahastamise määr aastatel 2021–2027

Teiseks tagab EIT, et toetuste eraldamisel järgitakse tulemuspõhist rahastamismudelit.

Suurendatakse mitmeaastaste toetuste kasutamist. EIT rahastamine on otseselt seotud EIT määruse artiklis 10 ja artikli 11 lõikes 2 määratletud valdkondades tehtud edusammudega ning teadmis- ja innovaatikakogukondade äriplaanides kehtestatud eesmärkidega ning tulemuste puudumise korral võib rahastamist vähendada, muuta või selle lõpetada. EIT annab teadmis- ja innovaatikakogukondadele muu hulgas suuremad stiimulid uute partnerite otsimiseks ning võtab parandusmeetmeid, mis põhinevad eelkõige kogukondade individuaalsel tulemuslikkusel, et tagada võimalikult suur mõju.

Kolmandaks kohaldab EIT rangeid eeskirju, et kooskõlas EIT määruse artiklitega 10 ja 11 tugevdada hindamismehhanismi enne teadmis- ja innovaatikakogukondade esimese seitsme tegevusaasta lõppu. See välisekspertide abil tehtav hindamine peab olema kooskõlas parimate rahvusvaheliste tavade ja programmi „Euroopa horisont“ määruses Euroopa partnerluste jaoks sätestatud seire- ja hindamiskriteeriumidega. See toimub enne esialgse seitsmeaastase ajavahemiku lõppu. Hindamise tulemusel teeb EIT juhatuse otsuse jätkata teadmis- ja innovaatikakogukonnale rahalise toetuse andmist, muuta seda või lõpetada selle andmine (ning seega mitte pikendada asjaomase teadus- ja innovaatikakogukonnaga sõlmitud partnerluse raamlepingut) ja jaotada vahendid ümber tulemuslikuma tegevuse toetamiseks. Enne kõnealuse otsuse vastuvõtmist küsib juhatuse liikmesriikide esindajate rühma arvamust.

Lõpetuseks jätkab EIT lihtsustamiseks tehtavaid jõupingutusi, et vähendada teadmis- ja innovaatikakogukondade põhjendamatut halduskoormust⁹ ning võimaldada neil rakendada oma iga-aastast äriplaani ja mitmeaastast strateegiat paindlikult ja tõhusalt. See võib hõlmata kindlasummaliste maksete või ühikuhindade kasutamist asjakohase teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse puhul. Peale selle allkirjastab EIT – kui see on asjakohane – teadmis- ja innovaatikakogukondadega asjakohaste partnerluse raamlepingute raames mitmeaastased toetuslepingud, mis hõlmavad tulemuspõhise rahastamise sätteid, et vahendite kasutamist oleks võimalik eelkõige innovatsioonitegevuse puhul paremini planeerida ning et teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuses osalevatel partneritel oleks lihtsam võtta suuremaid kohustusi ja teha pikaajalisi investeeringuid. Need mitmeaastased toetuslepingud ei tohiks olla pikemad kui kolm aastat.

⁹ Eelkõige lõpetatakse iga-aastane aruandmine teadus- ja innovaatikakogukondade lisategevusest, nagu on soovitanud kontrollikoda oma 2016. aasta eriaruandes (1. soovitus, lk 51).

3.6.3 EIT suhted teadmis- ja innovaatikakogukondadega pärast partnerluse raamlepingu lõpetamist

EIT töötab välja üldpõhimõtted, mis käsitlevad suhteid teadmis- ja innovaatikakogukondadega pärast partnerluse raamlepingu lõppemist, kooskõlas programmi „Euroopa horisont“ Euroopa partnerlusi hõlmava raamistikuga. Tuginedes põhjalikule sõltumatule uuringule määratleb EIT tihedas koostöös komisjoniga 2023. aasta lõpuks üldise raamistiku oma suhetele teadmis- ja innovaatikakogukondadega, kelle partnerluse raamleping programmitöö perioodil 2021–2027 lõpetatakse. Üldise raamistiku alusel ja juhul kui lõplik läbivaatamine annab positiivse tulemuse, võib EIT sõlmida teadmis- ja innovaatikakogukonnaga koostöömemorandumi, et säilitada kogukonnaga aktiivne koostöö pärast partnerluse raamlepingu lõppemist. Kõnealune memorandum peaks muu hulgas sisaldama järgmist:

- teadmiste kolmnurga tegevuse jätkamisega seotud õigused ja kohustused, samuti teadmis- ja innovaatikakogukonna ökosüsteemi ja võrgustiku säilitamine, EIT kaubamärgi kasutamine, osalemine EIT auhindades ja muudes EIT korraldatud algatustes; EIT märgise kasutamine haridus- ja koolitusprogrammide puhul; ning suhted EIT vilistlaste kogukonnaga;
- EIT konkurentsipõhistes projektikonkurssides osalemise tingimused mõne konkreetse tegevuse, nt teadmis- ja innovaatikakogukondadeülese tegevuse puhul, kui see on asjakohane. Projektikonkursside kaudu toetatavate tegevusliikide kindlaksmääramisel võtab juhatuse arvesse põhjalikku sõltumatut uuringut.

3.7. Koostoime ja vastastikune täiendavus muude programmidega

EIT-l on tänu oma tegevuse laiaulatuslikkusele ja selgele rollile head võimalused saavutada koostoime ja vastastikune täiendavus muude ELi programmide ja vahenditega, vältides seejuures dubleerimist, tugevdades muu hulgas teadmis- ja innovaatikakogukondade toetamist nende tegevuse kavandamisel ja elluviimisel. Allpool on esitatud konkreetsed näited sellest, kus EIT peaks aitama saavutada – lisaks programmile „Euroopa horisont“ – keskmise kuni pika aja jooksul koostoimet.

Erasmuse programm

- Erasmuse programmi elluviijad ja EIT loovad oma vastavate kogukondade koostoime. Koostööd tehakse eesmärgiga tagada Erasmuse üliõpilastele, kes õpivad teadmis- ja innovaatikakogukondade partneriks olevates kõrgharidusasutustes, juurdepääs teadmis- ja innovaatikakogukondade suvekoolidele või muudele asjakohastele koolitustele (nt ettevõtluse ja innovatsiooni juhtimise valdkonnas) ning luua kontakte teadmis- ja innovaatikakogukondade vilistlaste võrgustikuga.
- Koostöö võib hõlmata ka koolitust, mida EIT või teadmis- ja innovaatikakogukonnad pakuvad õppejõududele (sh teadmis- ja innovaatikakogukondade välistest kõrgharidusasutustest) seoses ettevõtlust ja innovatsiooni lõimiva õppekavaga, ning selliste innovaatiliste tavade katsetamist, rakendamist ja ulatuslikumaks muutmist, mille teadmis- ja innovaatikakogukonnad on välja töötanud Erasmuse võrgustikes (nagu kõrgharidusasutuste ja ettevõtjate teadmüühendused) või Erasmuse võrgustike liikmed teadmis- ja innovaatikakogukondades.
- Võimaluse korral tagatakse koostoime Euroopa ülikoolide algatusega, mis võib aidata süvalaiendada EIT haridusalast tegevust, et saavutada süsteemne mõju.

Digitaalse Euroopa programm (DEP)

- Teadmis- ja innovaatikakogukonnad teevad koostööd Euroopa digitaalse innovatsiooni keskustega, et toetada tööstussektori ja avaliku sektori asutuste digiüleminekut.
- Uuritakse võimalusi kasutada DEPi raames välja töötatud taristut ja suutlikkust (nt andmeressursid ja tehisintellekti algoritmide raamatukogud; kõrgjõudlusega andmetöötluse pädevuskeskused liikmesriikides) teadmis- ja innovaatikakogukondade poolt haridus- ja koolitusvaldkonnas ning innovatsiooniprojektide katsetamise ja tutvustamise eesmärgil.

Ühtekuuluvuspoliitika fondid (eeskätt Euroopa Regionaalarengu Fond ja Euroopa Sotsiaalfond)

- EIT teadmis- ja innovaatikakogukonnad peaksid edendama oma ühispaiknemiskeskuste ja piirkondliku innovatsioonikava üksuste kaudu teadmiste kolmnurgas osalejate (haridus-, teadus- ja ettevõtlusringkonnad) ja korraldusasutuste vahelist piirkondlikku ja piirkondadevahelist koostööd koostoimes piirkondadevahelise koostöö ja investeerimisega, mis toimub aruka spetsialiseerumise seonduvate esmatähtsate valdkondade väärtusahelates, ning edendama aruka spetsialiseerumise temaatiliste platvormide tööd. Samuti uurib EIT võimalust aidata parimate tavade vahetamisega ellu viia ühtekuuluvuspoliitika fondide raames rakendatavaid oskuste arendamise algatusi.
- EIT edendab vajaduse korral koostööd aruka spetsialiseerumise platvormide ning asjaomaste teadmis- ja innovaatikakogukondade vahel, et hõlbustada koostoimet EIT vahendite, ühtekuuluvuspoliitika fondide ja muude Euroopa, riiklike ja/või piirkondlike programmide vahel.

InvestEU programm

- EIT teadmis- ja innovaatikakogukonnad püüavad teha koostööd InvestEU programmi nõustamiskeskusega, et pakkuda teadmis- ja innovaatikakogukondade toel tegutsevatele ettevõtetele projektide koostamisel, arendamisel ja elluviimisel tehnilist tuge ja abi.
- EIT teadmis- ja innovaatikakogukonnad püüavad aidata varustada teabega InvestEU portaali, et tuua investorid ja finantsvahendajad teadmis- ja innovaatikakogukondade toetatavatele ettevõtetele lähemale, tehes tihedat koostööd komisjoni talitustega ja koostoimes Euroopa Innovatsiooninõukoguga.

Programm „Loov Euroopa“

- Uus programm „Loov Euroopa“ on muu hulgas asjakohane kultuuri- ja loomesektoris loodava teadmis- ja innovaatikakogukonna tegevuse puhul. Tugev koostoime ja suur vastastikune täiendavus kõnealuse programmiga tuleb välja töötada sellistes valdkondades nagu loomingulised oskused, töökohad ja ärimudelid.

Ühtse turu programm

- Teadmis- ja innovaatikakogukonnad püüavad teha koostööd Euroopa ettevõtlusvõrgustiku ja selle valdkondlike rühmadega, et hõlbustada ettevõtjate jaoks, kes soovivad arendada oma tegevust kogu ELis ja ka mujal, ettevõtjatevahelist koostööd, tehnosiiret ja innovatsioonipartnerluste loomist. Selle võrgustiku organisatsioonid tutvustavad EIT teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevust oma VKEdest klientide seas. EIT uurib võimalust teha koostööd seoses uutele ettevõtjatele mõeldud liikuvusprogrammidega, et suurendada nende ettevõtjate ettevõtlusoskusi.

4. RESSURSID

4.1. Eelarvevajadused

Ajavahemikus 2021–2027 vajab EIT [3000] miljonit eurot kahe põhikomponendi jaoks: 1) kulutused, mis on seotud kaheksa olemasoleva teadmis- ja innovaatikakogukonnaga (võttes arvesse seda, et kolme kogukonna partnerluse raamleping 2024. aastal lõpeb) ning kahe uue teadmis- ja innovaatikakogukonna loomisega (2023. ja 2026. aastal); ning 2) halduskulud.

Ligikaudu [2920] miljonit eurot (97 % EIT kogueelarvest) on kavandatud olemasolevate ja uute teadmis- ja innovaatikakogukondade rahastamiseks, millest:

- vähemalt 10% ja maksimaalselt 15% eraldatakse piirkondliku innovatsioonikava jaoks;
- maksimaalselt 7% eraldatakse teadmis- ja innovaatikakogukondadeülestele tegevustele, sealhulgas nendele teadmis- ja innovaatikakogukondadele suunatud konkurentsipõhiste projektikonkurssidele, mille puhul partnerluse raamleping lõpetatakse;
- maksimaalselt 3% eraldatakse uuele katseprojektile, et aidata arendada kõrgharidusasutuste ettevõtlus- ja innovatsioonisuutlikkust.

EIT järk-järguliselt väheneva rahastamismäära kehtestamise tulemusel kaasavad teadmis- ja innovaatikakogukonnad eeldatavasti lisaks [1500] miljonit eurot muudest avaliku ja erasektori allikatest. Eelarve kahe uue teadmis- ja innovaatikakogukonna loomiseks (vastavalt 2023. ja 2026. aastal) on ligikaudu [300] miljonit eurot. Kui EIT eelarves peaks tehtama kättesaadavaks veel selleks ette nähtud vahendeid, võib EIT luua veel teadmis- ja innovaatikakogukondi.

EIT jätkab lihtsa ja dünaamilise organisatsioonina. Halduskulud, mis hõlmavad vajalikke personali-, juhtimis-, taristu- ja tegevuskulusid, suurenevad, kuid ei ületa keskmiselt 3% EIT eelarvest. Osa halduskuludest katab Ungari, pakkudes kuni 2029. aasta lõpuni tasuta kontoripinda. Seepärast on halduskulud aastatel 2021–2027 ligikaudu [80] miljonit eurot.

4.2. *Mõju (seire ja hindamine)*

Eeldatakse, et EIT mõju mõõtmist täiustatakse järgmisel programmitöö perioodil pidevalt, võttes arvesse seni saadud õppetunde ja kogemusi. Kooskõlas EIT määruse artiklitega 10, 11 ja 19 rakendab EIT hindamis-, aruandlus- ja seireraamistikku, millega tagatakse sidusus programmi „Euroopa horisont“ puhul rakendatava üldise lähenemisviisiga ning ühtlasi ka paindlikkus. Eelkõige täiustatakse komisjoni, EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade vahelist tagasisideahelat, et käsitleda eesmärgi järjepideval, sidusal ja tõhusal viisil.

4.2.1. Aruandlus ja seire

EIT täiustab oma praeguseid seiresüsteeme ning kehtestab aruandlus- ja seireraamistiku, sealhulgas peamised tulemusnäitajad, mis on kooskõlas [programmi „Euroopa horisont“] peamiste mõjuahelatega; Teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse tulemuslikkuse jälgimine ja sellest aru andmine on EIT esmane ülesanne, mida täidetakse koostöös programmi „Euroopa horisont“ ühiste korporatiivteenuste pakkujatega. Teadmis- ja innovaatikakogukondade jaoks ette nähtud aruandlus- ja seiresüsteem lõimitakse programmi „Euroopa horisont“ üldisesse seiresüsteemi, eelkõige rakendades ühiseid andmemudeleid, sealhulgas andmete kogumist ühisesse andmebaasi. Komisjon osaleb kõikide EIT väljatöötatavate või kasutatavate asjakohaste mõju- ja seirenäitajate ja -vahendite kujundamises, et tagada kokkusobivus ja järjepidevus programmi „Euroopa horisont“ üldise seiresüsteemiga, sealhulgas peamiste mõjuahelanäitajate, Euroopa partnerluste puhul kohaldatavate kriteeriumide ja strateegilise planeerimise protsessiga. Juhatuse otsusega kehtestatakse pidev seire ning vahepealsed läbivaatamis- ja hindamismenetlused, muu hulgas selleks, et kehtestada usaldusväärsete kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete näitajate kogum ning nendega seotud lähte- ja sihttasemed. Lisaks võtab EIT arvesse innovatsiooniradari metoodika kasutamist programmis „Euroopa horisont“ ning uurib oma seiretegevuse tõhustamiseks, kuidas teadmis- ja innovaatikakogukonnad saaksid seda metoodikat võimendada.

Teadmis- ja innovaatikakogukonnad kasutavad selle seire tulemusi oma äriplaani koostamisel ning EIT määrab nende alusel kindlaks teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse tulemuspõhise rahastamise ning võtab neid arvesse teadmis- ja innovaatikakogukondade kui toetusesaajatega sõlmitavate partnerluse raamlepingute ja toetuslepingute ettevalmistamisel. Lisaks eeldatakse, et teadmis- ja innovaatikakogukondade seire tulemusi võetakse arvesse Euroopa partnerluste strateegilises koordineerimisprotsessis.

EIT tegevusel, sealhulgas sellel, mis viiakse ellu teadmis- ja innovaatikakogukondade kaudu, on eeldatavasti

- (1) *tehnoloogiline/majanduslik/innovatsioonialane mõju*, sest see mõjutab ettevõtete loomist ja kasvu ning üleilmsetele probleemidele uute innovaatiliste lahenduste loomist ning sellega tekitatakse otseselt ja kaudselt töökohti ning kaasatakse muid avaliku ja erasektori investeeringuid;

- (2) *teaduslik ja hariduslane mõju*, sest sellega tugevdatakse teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas inimkapitali, edendatakse nii üksikisiku kui ka organisatsiooni tasandil innovatsiooni- ja ettevõtlusoskusi ning soodustatakse teadmiste ja innovatsiooni loomist ja levimist ühiskonnas avatud viisil;
- (3) *ühiskondlik mõju*, sest selle raames käsitletakse kliimamuutuste, energeetika, toorainete, tervise ja toidu valdkonnas kehtestatud ELi poliitilisi prioriteete, kasutades innovaatilisi lahendusi ning kaasates kodanikke ja lõppkasutajaid, ning sellega suurendatakse ühiskonnas innovaatiliste lahenduste kasutamist neis valdkondades.

EIT tagab spetsiaalsete ühiskondliku mõju näitajate väljatöötamise teadmisk- ja innovaatikakogukondade tegevusvaldkondades ning nende korrapärase jälgimise kooskõlas programmi „Euroopa horisont“ ühiskondlikku mõju käsitleva raamistikuga. EIT töötab koos komisjoniga kooskõlas programmi „Euroopa horisont“ näitajate raamistiku arendamisega välja teadmisk- ja innovaatikakogukondade tegevusvaldkondades kasutatavad lisanäitajad, sealhulgas ühiskondliku mõju näitajad, milles kajastub Euroopa partnerluste puhul järgitav üldine teadusliku, majandusliku ja ühiskondliku mõju suurendamise strateegia. Mõjunäitajate programmiga „Euroopa horisont“ vastavusse viimise eesmärk on jälgida püstitatud eesmärkide saavutamisel aja jooksul tehtavaid edusamme. Sellega tagatakse eeldatavalt tõendusbaas, mis võimaldab võrrelda teadmisk- ja innovaatikakogukondade tulemusi ja mõju ülejäänud programmi tulemuste ja mõjuga. Lisaks kannab EIT hoolt selle eest, et seiresüsteem hõlmab teadmisk- ja innovaatikakogukonna mudelile eriomase tegevusega seotud edusamme, näiteks edusamme teadmiste kolmnurga lõimimise ja ettevõtlusoskuste vallas. Näiteks näitajate abil, mis on seotud EIT hariduslase tegevusega (sh tegevusega, millega toetatakse kõrgharidusasutuste suutlikkust), jälgitakse inimkapitali oskuste omandamist (lühiajalises perspektiivis), karjääri (keskpikas perspektiivis) ja töötingimusi (pikas perspektiivis), kõrgharidusasutuste kaasamist ja nende suutlikkuse suurendamist (lühiajalises perspektiivis) ning kõrgharidusasutuste rolli ja tulemuslikkust kohalikes innovatsiooni ökosüsteemides (keskpikas ja pikas perspektiivis).

Teadmisk- ja innovaatikakogukondade pidev seire hõlmab muu hulgas järgmisi aspekte:

- edusammud rahalise jätkusuutlikkuse suunas
- edusammud üleeuroopalise hõlmatus ja avatuse suunas
- ettevõtluse kiirendamise tõhusus (s.t suure kasvupotentsiaaliga ettevõtete loomine ja toetamine)
- teadmisk- ja innovaatikakogukondade haldus- ja juhtimiskulud.

Allpool toodud tabelis on esitatud mittetäielik loetelu peamistest tulemusnäitajatest ja nendega seotud eesmärkidest, mida EIT aastatel 2021–2027 eeldatavalt jälgib. Tabel sisaldab peamisi sisendeid ja väljundeid käsitlevaid näitajaid, mille abil jälgida, kuidas EIT saavutab aastatel 2021–2027 oma põhieesmärke, näiteks edendab parema hariduse kaudu innovatsiooni ja ettevõtlust, suurendab oma kohalikku ja piirkondlikku mõju ning avatust võimalikele partneritele ja sidusrühmadele, tagab tasakaalu tulude ja kulude vahel, asutab uusi ühispaiknemiskeskusi ning toob turule innovaatilised lahendused üleilmsetele probleemidele.

Peamised tulemuslikkusnäitajad	Eesmärk 2023. aastaks (2020. aasta lähteolukord)	Eesmärk 2027. aastaks (2020. aasta lähteolukord)
EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuses osalevate üksuste/organisatsioonide arv	20 % kasv	50 % kasv
Turule toodud innovaatiliste toodete ja teenuste arv	1.500	4.000
EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevusse kaasatud kõrgharidusasutuste arv	285	680
EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade haridusalasesse tegevusse kaasatud õpilaste arv	8.500	25.500
Toetust saanud idufirmade arv	300	700
Teadmis- ja innovaatikakogukondade kaasrahastus	700 miljonit eurot	1 500 miljonit eurot
Selliste EIT ning teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuses osalevate üksuste/organisatsioonide arv, mis on pärit piirkondadest, kus ei ole teadmis- ja innovaatikakogukonna ühispaiknemiskeskust	50 % kasv	100 % kasv

EIT tagab, et projektiandmed, mille ta kogub oma siseseiresüsteemi abil, sealhulgas teadmis- ja innovaatikakogukondade tulemused, lõimitakse täielikult programmi „Euroopa horisont“ üldisesse andmehaldussüsteemi. EIT tagab, et tema tehtud seire ja hindamise käigus saadud üksikasjalik teave tehakse õigel ajal kättesaadavaks ning et sellele pääseb ligi programmi „Euroopa horisont“ rakendamist kajastava ühise elektroonilise andmebaasi kaudu. Peale selle tagab EIT eraldi aruandmise kvantitatiivsest ja kvalitatiivsest mõjust, sealhulgas lubatud ja tegelikult antud rahalistest toetustest.

4.2.2. Hindamine, vahepealne läbivaatamine ja põhjalik hindamine

Komisjon hindab korrapäraselt EIT tegevust, sealhulgas seda, mis viiakse ellu teadmis- ja innovaatikakogukondade kaudu, kooskõlas EIT määruse ja programmi „Euroopa horisont“ käsitleva määrusega. Vastavalt EIT määruse artikli 19 lõikele 2 hinnatakse nende hindamiste käigus eelkõige EIT tegevuse tulemuslikkust, tõhusust, asjakohasust, sidusust ja ELi lisaväärtust, sealhulgas teadmis- ja innovaatikakogukondade kaudu. Hindamised tuginevad sõltumatutele välishinnangutele ning neid võetakse arvesse programmi „Euroopa horisont“ vahe- ja lõplikul hindamisel.

Välisekspertide toel hindab EIT iga teadmis- ja innovaatikakogukonda põhjalikult enne partnerluse raamlepingu seitsmenda aasta lõppu ja selle pikendamise korral toimub lõplik läbivaatamine enne lepingu kehtivuse lõppemist. Esimese hindamise alusel otsustab juhatus, kas pikendada partnerluse raamlepingut pärast esimest seitset aastat, ning lõplikku läbivaatamist kasutatakse võimaliku koostöömemorandumi üle peetavate läbirääkimiste alusena. Nendel hindamistel võtab EIT juhatus kooskõlas EIT määruse artikli 11 lõikega 2 eelkõige arvesse programmi „Euroopa horisont“ määruses Euroopa partnerluste jaoks sätestatud seirekriteeriume, teadmis- ja innovaatikakogukonna eesmärkide saavutamist ning kooskõlastamist muude asjakohaste teadus- ja innovatsioonialgatustega, saavutatud rahalise jätkusuutlikkuse taset, teadmis- ja innovaatikakogukonna suutlikkust tagada avatus uutele liikmetele ja selle saavutusi uute liikmete ligimeelitamisel, EIT määruse artiklis 20 osutatud liidu rahalise toetuse piires, ELi lisaväärtust ja asjakohasust EIT eesmärkide seisukohast.

Lisaks valmistab EIT kooskõlas EIT määruse artikli 11 lõikega 1a juhatuse järelevalve all ette teadmis- ja innovaatikakogukondade tulemuste ja tegevuse vahepealsed läbivaatamised, mis hõlmavad partnerluse raamlepingu kolme esimest aastat (st teadmis- ja innovaatikakogukondade alustamisetapp) ja vajaduse korral kolme aastat pärast selle pikendamist (st väljakujunemisetapp). Need läbivaatamised põhinevad EIT iga-aastaselt seirel; need aitavad EIT juhatusel saada varakult teavet teadmis- ja innovaatikakogukondade tulemuste kohta seoses nende strateegia ja eesmärkidega ning EIT juhatuse soovitude järgimisega.

Kooskõlas EIT määruse artikli 11 lõikega 3 võtab juhatus asjakohaseid parandusmeetmeid, kui teadmis- ja innovaatikakogukonna pidev seire, vahepealsed läbivaatamised või põhjalikud hindamised näitavad ebapiisavaid edusamme artiklis 10 osutatud valdkondades või Euroopa lisaväärtuse puudumist. Parandusmeetmed võivad seisneda EIT rahalise toetuse vähendamises, muutmises või lõpetamises, samuti siduvates soovitustes teadmis- ja innovaatikakogukondade tegevuse kohta või ettepanekutes kohandada rakendamise- ja tegevusmudeleid.

Nende vahepealsete läbivaatamiste ja hindamiste tulemused tehakse avalikult kättesaadavaks, edastatakse liikmesriikide esindajate rühmale ja neid võetakse arvesse Euroopa partnerluste strateegilises koordineerimisprotsessis.

5. LISA 1A

Prioriteetne valdkond uue teadmis- ja innovaatikakogukonna loomiseks 2023. aastal:
kultuuri- ja loomesektor.

Võimalike prioriteetsete valdkondade loetelu teise uue teadmis- ja innovaatikakogukonna käivitamiseks 2026. aastal:

- vesi, meri ja merendusvaldkond
- julgeolek ja vastupanuvõime
- kaasamine, integratsioon ja ränne

6. LISA 1B

TEABELEHT KULTUURI- JA LOOMESEKTORI TEADMIS- JA INNOVAATIKAKOGUKONNA KOHTA

Probleemid

Kultuuri- ja loomesektor võib pakkuda horisontaalse lahenduse mitmele tekkivale probleemile, mis on laadilt püsivad ning millega on võimalik tegeleda teadus- ja innovatsioonitegevuse kaudu. Need probleemid saab jagada nelja rühma: 1) Euroopa loovus, kultuuriline mitmekesisus ja väärtused; 2) Euroopa identiteet ja ühtekuuluvus; 3) Euroopa tööhõive, majanduslik vastupanuvõime ja arukas majanduskasv ning 4) Euroopa kui üleilmne osaleja.

Euroopa loovus ja kultuuriline mitmekesisus sõltuvad vastupanuvõimelisest ja tugevast kultuuri- ja loomesektorist. Paraku seistakse selles sektoris – eelkõige audiovisuaal- ja muusikatööstuses – seoses üleilmsete osalejate pakutava konkurentsi suurenemise ja digiüleminekuga silmitsi mitme probleemiga.

- Tootjad, turustajad, ringhäälinguorganisatsioonid, kinod ja igat liiki kultuuriorganisatsioonid peavad tegema uuendusi, et meelitada ligi uusi publikupõlvkondi.
- Kultuuri- ja loomesektoris napib ettevõtlus- ja valdkonnaüleseid oskusi¹⁰ nii tekkivates allsektorites kui ka ammu väljakujunenud sektorites, kus toimub põhjalik digiüleminek. Neid oskusi on vaja innovatsiooni jaoks ja need on üliolulised seoses muutustega, mis toimuvad kõnealuse sektori tööturul.

Euroopa identiteedi ja ühtekuuluvusega seotud ühiskondlikele probleemidele on üldjuhul omane ühiskonna eri osi, sealhulgas eri piirkondi ühendavate sildade puudumine. Siia kuuluvad probleemid, mis on seotud sotsiaalse tõrjutusega, vajadusega luua tihedamaid kultuuridevahelisi sidemeid ning kultuurilisele mitmekesisusele ja ühisele pärandile tugineva ühtekuuluvustunde arendamisega. Neid probleeme saaks lahendada kaasavama ja kättesaadavama kogukonnaosalusega, innovatsiooniga disainis, arhitektuuris ja avaliku ruumi kasutamises ning kultuuripõhise sotsiaalse innovatsiooniga. Probleemid on põhjustatud eelkõige järgmisest.

- Teadlased ning teadusasutused ja tööstussektor teevad vähe koostööd ning teadusuuringute ja innovatsiooni alaseid jõupingutusi ei kooskõlastata ning meetodeid, tulemusi ja parimaid tavasid ei jagata piisavalt.
- Loomeklastrid ja innovatsioonikeskused ei ole piisavalt lõimitud.
- Paljudes Euroopa piirkondlikes aruka spetsialiseerumise prioriteetides lähenetakse kultuurile eri nurga alt (kultuuripärand, loomesektorid, kunst jne). Võttes arvesse kultuuri ja loovuse tähtsat rolli linnade ja piirkondade majanduslikus ja sotsiaalses arengus ning väljavaateid lahendada kultuuri ja loovuse abil kõikjal Euroopas erinevustega seotud probleeme, on kultuuri- ja loomesektori teadmis- ja innovaatikakogukonna potentsiaal suur.

¹⁰ Euroopa ülikoolide kultuuri- ja loomeerialade õppekavades keskendutakse peamiselt loovusele ning lõpetajad ei ole alati valmis sisenema tänapäeva tööturule, kuna neil puuduvad valdkonnaüleused oskused (ettevõtlus-, digi- ja finantsjuhtimisoskused). ELi kõrgharidusasutused jäävad kommunikatsiooni- ja meediaõppes USA kõrgharidusasutustest maha (samal ajal kui traditsioonilisemates valdkondades, nagu kunst ja disain või etenduskunstid, on ELi ülikoolide tulemused paremad).

Euroopa tööhõive, majandusliku vastupanuvõime ja aruka majanduskasvuga seotud

probleemid hõlmavad majanduslikke probleeme, nagu tööpuudus (eriti noorte hulgas) ja üleilmne konkurents.

- Turg on väga kontsentreeritud: umbes pool kogu käibest ja lisaväärtusest tekib Saksamaal, Ühendkuningriigis ja Prantsusmaal.
- Euroopa tööstusharud pistavad rinda digiteerimise ja üleilmastumisega, mis mõjutab tugevalt seda, kuidas loovisikud loovad ja levitavad oma töid ja suhtlevad oma publikuga.
- Loome-, kultuuri- ja kunstiinimestel on sageli raskusi oma loominguga ja toodete rahaks tegemisega ning seetõttu tekivad väga ebakindlad töövaldkonnad. Tuleks leida uusi uuenduslikke viise mikro-, väikeste ja keskmise suurusega loome- ja kultuuriorganisatsioonide ning -ettevõtjate toetamiseks.

Euroopa kui üleilmse osaleja roll hõlmab vajadust tõhustada Euroopas loodud kultuurisisu levitamist. Euroopa peab jääma konkurentsivõimeliseks üleilmses digitaalses võidujooksus, mida peetakse eesmärgiga luua uusi tehnoloogialahendusi (nagu tehisintellekt, asjade internet, plokiahelatehnoloogia), mille puhul kultuuri- ja loomesektor on oluline üleilmne sisu, toodete ja teenuste looja. Peale selle aitab kultuuri- ja loomesektor (disain, arhitektuur jne) üleilmsel tasandil aktiivselt kaasa kestlikule arengule ja keskkonnahoidlikule innovatsioonile ning kultuurisisu (kirjanduse, filmide ja kunstiteoste) abil saab, lisaks nende olemuslikule väärtusele suurendada teadlikkust ökoloogilistest probleemidest ja kujundada avalikku arvamust.

Asjakohasus ja mõju

Kultuuri- ja loomesektoris loodav EIT teadmis- ja innovaatikakogukond aitab tänu oma terviklikule lähenemisviisile tegeleda kõikide eespool kindlaks määratud probleemidega. See teadmis- ja innovaatikakogukond, mis hõlmab peaaegu kõiki eluvaldkondi, ühiskonnarühmi ja majandussektoreid, on majandusliku ja ühiskondliku mõju vaatenurgast väga asjakohane, pakkudes strateegilisi majandusliku, tehnoloogilise ja sotsiaalse innovatsiooni võimalusi.

Kultuuri- ja loovuspõhise innovatsiooniga suurendatakse Euroopa konkurentsivõimet kas otse, luues uusi ettevõtteid ja töökohti, või kaudselt, tuues valdkonnaülest kasu majandusele laiemalt, parandades elukvaliteeti ja suurendades Euroopa atraktiivsust. Kultuuri- ja loomesektorit peetakse üha enam aruka, jätkusuutliku ja kaasava majanduskasvu ning töökohtade allikaks – ELis töötab selles sektoris juba praegu üle 12 miljoni inimese ehk 7,5 % kõikidest ELi töötavatest inimestest.

Kultuuri ja loovuse panus innovatsiooni ei piirdu kultuuri- ja loomesektori otsese mõjuga, kuna innovatsiooni hoogustavad kõikides valdkondades üha enam mittetehnoloogilised tegurid, nagu loovus, disain ja uued korralduslikud protsessid või ärimudelid. Innovatsioonisuuallikkus on majanduslikust vaatenurgast suur eeskätt sellistes kultuuri- ja loomesektori valdkondades, kus on olemas selged väärtusahelad (st muusika, kunst, disain, mood, audiovisuaalsektor, videomängud, arhitektuur jne).

Kultuuril ja osalemisel kultuuritegevuses on otsene mõju kodanike heaolule ja sotsiaalsele kaasamisele. Kultuuri- ja loomesektoris edendatakse selliseid ühiskondlikke väärtusi nagu identiteet, demokraatia ja kogukonna kaasamine. Kultuuri kaudu on head väljavaated tugevdada tunnet, et kuulutakse Euroopasse, kus mitmekesisust peetakse väärtuseks. See on väga oluline, et tagada vastupanuvõime, sotsiaalne juurdepääs, ühiskonna ühtekuuluvus, radikaliseerumise ärahoidmine ja sooline võrdõiguslikkus, vähendada Euroopa poliitilist ebakindlust ja rahuldada vajadus ühtsuse järele.

Kultuuri- ja loomesektoris loodav EIT teadmis- ja innovaatikakogukond suurendab võimalusi luua võrgustikke, samuti koostööd, koosloomist ja teadmussiiret haridus-, teadus- ja ettevõtlusringkondade vahel nii kõnealuses sektoris endas kui ka suhtluses teiste ühiskonna- ja majandussektoritega. See hoogustab alt üles ja ülalt alla suunatud algatuste elluviimist piirkonna, riigi ja ELi tasandil. Kõnealune kogukond töötab välja vajalikud raamtingimused uute ettevõtmiste loomiseks ja laiendamiseks innovatsiooni ökosüsteemides. Kogukond varustab paljudes valdkondades (sh kunstid, humanitaarteadused, ettevõtlus, sotsiaalteadused ja rakenduslikud reaalteadused) teadlasi ja üliõpilasi ning kultuuri- ja loomesektori, ent ka muude sektorite ettevõtjaid teadmiste ja oskustega, mida on vaja, et töötada välja innovaatilisi lahendusi ja muuta need uuteks ärivõimalusteks. Kogukond võimaldab täiendavat vastastikust rikastamist muude majandus- ja tööstussektoritega, toimides innovatsiooni kiirendajana.

Koostoime ja vastastikune täiendavus olemasolevate algatustega

Kultuuri- ja loomesektoris loodav teadmis- ja innovaatikakogukond on vastastikku täiendav mitme muu liidu ja liikmesriikide algatusega. Peamist ELi tasandil oodatavat koostoimet on kirjeldatud allpool.

Kultuuri- ja loomesektori teadmis- ja innovaatikakogukond peaks looma tugeva koostoime programmi „Euroopa horisont“ asjakohaste poliitikaalgatustega, eelkõige selle II samba teemavaldkonnaga [„Kaasav ja turvaline ühiskond“] ning selle kultuuripärandi ja demokraatia sekkumisvaldkonnaga. Tulevane teadmis- ja innovaatikakogukond võib tagada ka väärtusliku horisontaalse sisendi kõikvõimaliku tegevuse puhul, mis viiakse ellu teemavaldkonnas [„Digivaldkond ja tööstus“], eelkõige tootmistehnoloogia jaoks, mille puhul vajadus töötada välja uusi tooteid sõltub suuresti kultuuri- ja loomesektorist. Lisaks võib see tõhusalt täiendada muid programmi „Euroopa horisont“ osi, olemasoleva teadmis- ja innovaatikakogukonna EIT Digital sekkumisi ning meetmeid, mis on kavandatud muudes ELi programmides, nagu InvestEU programm, digitaalse Euroopa programm või ühtekuuluvuspoliitika fondid.

Kultuuri- ja loomesektoris loodava teadmis- ja innovaatikakogukonna tegevuse puhul on väga asjakohane uus programm „Loov Euroopa“. Programmi on valitud tegevussuunad ja spetsiaalsed projektikonkursid, mis kajastavad mõnda sektoris esinevatest juba nimetatud probleemidest (loovisikute oskused ja tööhõive, ärimudelid jne). Tuleks arendada tugevat koostoimet ja vastastikust täiendavust. Võttes arvesse kultuuri- ja loomesektori piiratud juurdepääsu rahastusele, võiks eeldada programmi „InvestEU“ raames koostoimet kultuuri- ja loomesektori tagatisvahendiga ehk rahastamismehhanismiga, mis aitab edendada kultuuri- ja loometegevuse projekte, tagades finantsvahendajatele kindluse.

Aruka spetsialiseerumise strateegia tööstuse ajakohastamise platvormil on kindlaks tehtud mitu teadusuuringute- ja innovatsioonistrateegiat, milles keskendutakse kultuuri- ja loomesektorile ning uuritakse uusi seoseid kohalike varade, võimalike turgude ja ühiskondlike probleemide vahel, kaasates suure hulga ettevõtlike valdkonnas tegutsejaid. Eelkõige pööratakse neis strateegiates tähelepanu teadusasutuste, ettevõtete ja riigiasutuste vaheliste uute partnerluste edendamisele, kutsudes üles looma uusi koostööplatvorme.

Kokkuvõte

Kultuuri- ja loomesektoris loodav EIT teadmis- ja innovaatikakogukond sobib kõige paremini lahendama eespool kirjeldatud majanduslikke ja ühiskondlikke probleeme. Loovus on väga oluline innovatsiooni edendaja ning kultuuri- ja loomesektori teadmis- ja innovaatikakogukond on suuteline vallandama kultuuripõhise loovuse potentsiaali ning aitama suurendada Euroopa konkurentsivõimet ja arukat majanduskasvu.

Kultuuri- ja loomesektoris loodav EIT teadmis- ja innovaatikakogukond

- vähendab kultuuri- ja loomesektori innovatsioonimaastiku killustatust, edendades selliste innovatsiooni ökosüsteemide loomist, mis ühendavad eri valdkondade osalejaid ja võrgustikke kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja ELi tasandil;
- koolitab välja järgmise põlvkonna kultuuri- ja loomesektori novaatoreid, varustades nad ettevõtlus- ja tehniliste oskustega, mida on vaja edukaks tegutsemiseks kiiresti muutuv keskkonnas;
- aitab välja töötada sobivad raamtingimused, et ideedest saaks tehnoloogiaarendus ja sotsiaalne innovatsioon, millega paraneb elukvaliteet ja kaasneb kasu ELi kodanikele;
- edendab kultuuri- ja loomesektoris uute ettevõtete loomist ja arendamist, tagades ettevõtlussektori investeeringud ja pikaajalise pühendumuse;
- loob koostoime olemasolevate teadmis- ja innovaatikakogukondadega ning muude Euroopa partnerluste, programmide ja algatustega, et edendada innovatsiooni lisaks kultuuri- ja loomesektorile ka muudes majandussektorites;
- tugevdab kultuuri- ja loomesektoris ELi kui üleilmse osaleja positsiooni, kasutades ära eurooplaste loovust ja kultuurilist mitmekesisust.